

УДК: 342.9

В. С. Нікіфоренко
кандидат юридичних наук,
кандидат наук з державного управління,
перший заступник голови
Державної прикордонної служби України

ПРАВОВЕ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Дослідження питань правового та організаційного забезпечення функціонування системи суб'єктів забезпечення безпеки державного кордону України зумовлено необхідністю вивчення сучасного стану безпекового середовища в цій сфері у зв'язку з її динамічним розвитком та реалізацією євроінтеграційного курсу розвитку України, що сприятиме збереженню стабільності в національній та міжнародній площині.

Зниження адміністративного навантаження державного регулювання, покращення якості надання адміністративних послуг, забезпечення законності та передбачуваності адміністративних дій покращує позиції держави у світовій спільноті. Крім того, ефективна система правового та організаційного забезпечення у сфері безпеки державного кордону є однією з основних передумов демократичного врядування, що ґрунтується на принципах верховенства права.

Сьогодні гостро відчувається потреба в розробленні механізму ефективного застосування закону та його дії на соціальні процеси, на демократизацію Українського суспільства. [4, с. 44] Сфера безпеки державного кордону не є виключенням.

Ключовим елементом забезпечення безпеки державного кордону є її суб'єкти, діяльність яких направлена на створення та підтримання балансу між забезпеченням належного рівня прикордонної безпеки і збереженням відкритості державного кордону. Тому критичний аналіз правового забезпечення функціонування системи суб'єктів безпеки державного кордону дозволить визначити її сучасний стан та перспективні напрями подальшого удосконалення.

Стан дослідження проблеми. Поняття правового та організаційного забезпечення діяльності, яке склалося в адміністративній науці досліджували такі науковці: В. В. Глазирін, Є. В. Додін, І. Я. Дюрягін, В. М. Кудрявцев, А. Е. Луньов, В. І. Нікітинський, Д. В. Приймаченко, Ю. О. Тихомиров, А. М. Школик та ін.

Проблеми дослідження системи суб'єктів забезпечення безпеки державного кордону розглядаються у працях В.І. Абрамова, О.П. Дзьобаня, В.І. Кириленка, Д.Я. Кучми, В.А. Мандрагелі, Г.П. Ситника, В.Ф. Смолянюка, О.М. Суходолі та інших. Питання компетенції суб'єктів забез-

печення безпеки державного кордону досліджувались у роботах В.Б. Авер'янова, Ю.П. Битяка, І.П. Голосніченка, Є.В. Додіна, А.Т. Комзюка, О.Ю. Синявської, Ю.О. Тихомирова, В.О. Шамрая та інших. Питанням ефективності діяльності Держприкордонслужби приділяли увагу В.В. Бойко, С.В. Вороний, О.О. Гриньків, С.М. Жук, О.П. Іванов, І.І. Митрофанов, В.В. Половніков, А.М. Придула, С.І. Халімон, А.І. Педешко, С.В. Продайко, І.Л. Матвійчук, С.С. Савчук, О.М. Ставицький, В.Ф. Сторожук та інші. Однак, питанням правового та організаційного забезпечення функціонування суб'єктів забезпечення безпеки державного кордону приділялось недостатньо уваги.

Мета дослідження. Мета полягає у дослідженні правового та організаційного забезпечення функціонування системи суб'єктів забезпечення безпеки державного кордону.

Наукова новизна дослідження. Наукова новизна дослідження визначена необхідністю аналізу правового та організаційного забезпечення суб'єктів державного управління при реалізації державної політики у сфері безпеки державного кордону.

Виклад основного матеріалу. Межі адміністративно-правового забезпечення сфери безпеки державного кордону, які знаходять своє вираження у нормативно-правових актах, не є сталими та постійно змінюються під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. З огляду на зазначене, варто розглянути правові та організаційні питання функціонування суб'єктів забезпечення безпеки державного кордону з погляду методології юридичної науки та відповідно до специфіки об'єкту дослідження.

Правове регулювання комплексна науково-юридична категорія і характеризується як правовий вплив на суспільні відносини, що здійснюється через систему (або за допомогою) юридичних засобів, способів, форм та методів з метою узгодження їх із потребами суспільства, забезпечення у ньому порядку та стабільності [4, с. 174].

Однак, слушною є позиція Кунева Ю. в тому, що «теорія правового забезпечення часто відстає від потреб практики, або втрачається зв'язок між правом і практичною діяльністю. Відставання теорії права більшою мірою залежить від підходів до процесу організації діяльності в соціальній

системі. Зараз багато рішень приймаються не на основі наукового обґрунтування, а на основі політичної доцільності, тому складно відстежується зв'язок між управлінням та правом...» [4, с. 44]. Незважаючи на наявність проблем невідповідності теоретичних напрацювань практичній складовій нормотворчого процесу, варто зазначити, що нормативно-правове забезпечення діяльності суб'єктів захисту державного кордону залишається на належному рівні та має стійкі тенденції до подальшого вдосконалення.

На сьогоднішній день нормативно-правовий фундамент функціонування органів забезпечення безпеки державного кордону включає більше 50 законодавчих актів. Серед найважливіших варто зазначити Конституцію України, Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кодекс адміністративного судочинства, Митний, Податковий, Повітряний, Водний та інші кодекси; закони України «Про державну службу», «Про національну безпеку України», «Про державний кордон України», «Про Державну прикордонну службу України», «Про прикордонний контроль», «Про прилеглу зону України», «Про виключну (морську) економічну зону України», «Про розвідувальні органи України», «Про контррозвідувальну діяльність», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» та інші.

На виконання вищезгаданих законодавчих норм та з метою детальної регламентації відносин у сфері забезпечення безпеки державного кордону приймаються підзаконні акти. Вони компенсують законодавчі прогалини, які з'являються в результаті динамічної зміни суспільних відносин в цій сфері, сприяють вирішенню проблемних питань, які з'являються в процесі виконання свої повноважень суб'єктами прикордонної безпеки та здійснюють оперативне та конкретне регулювання у сфері захисту державного кордону. Не вдаючись до поглибленого аналізу всієї сукупності нормативно-правових актів (*оскільки це виходить за межі нашого дослідження*), акцентуємо увагу лише на тих, які впливають на організаційне забезпечення діяльності суб'єктів забезпечення безпеки державного кордону.

Що стосується питання організаційного забезпечення функціонування суб'єктів прикордонної безпеки, то варто спершу визначитись з об'ємом дефініції «організаційне забезпечення». Зауважимо, що дане поняття в науковій літературі не досліджувалось в контексті саме безпеки державного кордону. Разом з тим, воно активно вико-

ристовується в дослідженнях різних сфер діяльності як державних, так і недержавних інституцій.

Так, науковець Л. В. Карєлова встановила дефініцію організаційного забезпечення діяльності міністерств, яку вона пропонує розуміти як вид діяльності у сфері управління, що направлена на створення умов для внутрішньо системної організації міністерств для ефективного виконання ними чітко визначених функцій та завдань, а також взаємодію з іншими міністерствами та суб'єктами державного управління. [4, с. 122]. Вважаємо, що в цій дефініції найбільш повно розкрита сутність поняття «організаційне забезпечення», яке може бути використане в контексті нашого дослідження.

Дослідження організаційного забезпечення функціонування системи суб'єктів безпеки державного кордону передбачає необхідність у визначенні внутрішньої структури даної системи, встановлення функцій та завдань відповідних суб'єктів, їх взаємозв'язків у загальній структурі, а також розподіл компетенцій щодо визначених напрямів їх діяльності.

Під системою суб'єктів забезпечення безпеки державного кордону ми розуміємо сукупність компетентних державних органів та військових формувань, громадських організацій та громадян, які здійснюють свою діяльність у певній координаті та взаємодії один з одним та об'єднанні спільною метою щодо забезпечення внутрішньої і зовнішньої безпеки держави, сприяння транскордонному співробітництву, виявлення, попередження та нейтралізації потенційних та реальних загроз у прикордонній сфері.

Змістовно така діяльність суб'єктів забезпечення безпеки державного кордону полягає у виробленні основних напрямів, концепцій, стратегій системного формування державної політики розвитку та ефективного управління державним кордоном, створенні та удосконаленні нормативно-правової бази для стабільного функціонування системи прикордонної безпеки та її організаційної структури, плануванні і здійсненні заходів з розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та міжнародної торгівлі, сприяння переміщенню осіб і товарів через державний кордон та його належної захищеності.

В залежності від функціонального призначення всі суб'єкти забезпечення безпеки державного кордону можуть бути розподілені на органи державної влади (законодавчої, виконавчої, місцеві державні адміністрації), Збройні сили, Державну прикордонну службу, суди, органи прокуратури, Національної поліції та СБУ, інші правоохоронні органи, громадські організації та громадяни.

Суб'єктами забезпечення безпеки у прикордонній сфері, які наділені спеціальною компетенцією, є Збройні Сили України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба,

військові формування утворені відповідно до законів України, а також органи і підрозділи цивільного захисту, громадяни України та їх об'єднання.

Суб'єкти забезпечення прикордонної безпеки мають різний ступінь взаємодії один з одним, що визначається їх функціями, завданнями, управлінською діяльністю та структурою.

Зауважимо, що профільним міністерством, роль якого полягає у створенні умов розвитку безпечного середовища життєдіяльності, як основи безпеки на території України, а також сучасної системи внутрішньої безпеки, є Міністерство внутрішніх справ України.

У процесі реалізації Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 року, Міністерство внутрішніх справ України реформовано в орган управління в системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики в таких сферах: забезпечення охорони прав людини і основних свобод, інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; підтримання публічної безпеки і порядку; надання поліцейських і адміністративних послуг; захист державного кордону та охорони суверенних прав України; організації цивільного захисту, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій і ліквідація їх наслідків; міграції і громадянства [12].

Таким чином, на сьогоднішній день Міністерство внутрішніх справ України стало багатопрофільним відомством, що координує діяльність органів, які реалізують державну політику у сфері внутрішніх справ, зокрема в сфері захисту державного кордону України.

Координація діяльності військових формувань та правоохоронних органів держави в цій сфері здійснюється Державною прикордонною службою України.

Державна прикордонна служба України в межах своїх повноважень координує діяльність державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України.

Законодавець покладає на неї наступні функції:

- охорона державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах з метою недопущення незаконної зміни проходження його лінії, забезпечення дотримання режиму державного кордону та прикордонного режиму;

- здійснення в установленому порядку прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України та до тимчасово окупованої території і з неї осіб, транспортних засобів, вантажів, а також виявлення і припинення випадків незаконного їх переміщення;

- охорона суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та контроль за реалізацією прав і виконанням зобов'язань у цій зоні інших держав, українських та іноземних юридичних і фізичних осіб, міжнародних організацій;

- ведення розвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності в інтересах забезпечення захисту державного кордону України;

- участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидія незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів;

- участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного кордону України;

- участь у здійсненні державної охорони місць постійного і тимчасового перебування Президента України та посадових осіб, визначених у Законі України "Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб";

- охорона закордонних дипломатичних установ України;

- координація діяльності військових формувань та відповідних правоохоронних органів, пов'язаної із захистом державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї, а також діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України та в контрольних пунктах в'їзду – виїзду [9].

На думку вчених, організаційна структура управління Держприкордонслужби є бюрократичною структурою, яка побудована за дивізіонально-регіональним типом, при тому, що організаційні структури управління її регіональних органів та органів (підрозділів) охорони державного кордону побудовані за лінійно-функціональним (лінійно-штабним) типом. Разом з цим для вирішення складних (творчих) завдань ситуаційно на всіх рівнях управління застосовуються адаптивні (матричні, програмно-цільові, проблемно-цільові та ін.) структури управління. Як правило, вони формуються на тимчасовій основі, тобто на період реалізації проекту, вирішення проблеми або досягнення встановленої мети [2, с. 34].

Структура Державної прикордонної служби України має свої особливості та складається з наступних елементів: Адміністрація Державної прикордонної служби України, як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику

у сфері охорони державного кордону; її територіальні органи; морська охорона, яка складається із загонів морської охорони; органи охорони державного кордону – прикордонні загони, окремі контрольно-пропускні пункти, авіаційні частини; розвідувальний орган центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону.

На Адміністрацію Державної прикордонної служби України, її територіальні органи Кабінетом міністрів України покладені завдання щодо реалізації державної політики у сфері охорони державного кордону, здійснення управління у сфері охорони державного кордону; внесення на розгляд Міністра внутрішніх справ пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у зазначеній сфері; участь у розробленні та реалізації загальних принципів правового оформлення і забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні; здійснення управління територіальними органами – регіональними управліннями, Морською охороною, органами охорони державного кордону, органами забезпечення, навчальними закладами та науково-дослідними установами (далі – органи Держприкордонслужби) [7].

Наступним у структурі Держприкордонслужби є морська охорона Державної прикордонної служби України, на яку покладені завдання охорони державного кордону на морі, річках, озерах та інших водоймах.

Основним органом у загальній структурі Держприкордонслужби, що безпосередньо виконує поставлені перед нею завдання щодо забезпечення недоторканності державного кордону України є орган охорони державного кордону, який бере участь в охороні суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, а також здійснює інші повноваження, передбачені законодавством України [8].

В свою чергу органи охорони державного кордону мають свою структуру та складаються з прикордонних загонів, контрольно-пропускних пунктів та авіаційних частин. Також, у складі органу охорони державного кордону створюються оперативно-розшукові підрозділи.

Отже, досліджуючи функціонування Державної прикордонної служби України, ми прийшли до висновку, що її організаційна структура дозволяє забезпечувати реалізацію покладених на неї функцій. Разом з тим, структура управління не є достатньо гнучкою, що не дозволяє оперативно реагувати на сучасні загрози та виклики, які мають місце в прикордонній сфері.

Серед суб'єктів забезпечення прикордонної безпеки окремо виділяють групу суб'єктів громадського сектору. Правовою основою для діяльності

громадських формувань у сфері забезпечення прикордонної безпеки є Конституція України, яка визнає за громадянами право брати участь в управлінні державними справами, в тому числі, охороні державного кордону України.

Як зазначено в законі України «Про державний кордон України» громадські організації зобов'язані надавати всемірну допомогу органам Державної прикордонної служби України в охороні державного кордону України. Охорона державного кордону України здійснюється при активній участі громадян України. Державні органи і громадські організації сприяють органам Державної прикордонної служби України у залученні громадян України на добровільних засадах до охорони державного кордону України.

Крім того, спеціальним законом визначений порядок та умови для участі громадян в охороні державного кордону. Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону створюються і діють у взаємодії з правоохоронними органами, Державною прикордонною службою України, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, додержуючись принципів гуманізму, законності, гласності, добровільності, додержання прав та свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, рівноправності членів цих формувань [11].

Варто зазначити, що питання діяльності громадськості в охороні державного кордону конкретизуються у підзаконних актах органів державної влади. Так, в Постанові Кабінету Міністрів України «Про прикордонний режим» визначені повноваження громадських формувань щодо перевірки документів, що посвідчують особу, у громадяни України, які в'їжджають у прикордонну смугу та контрольований прикордонний район, перебувають, проживають або пересуваються в їх межах, а також документи та законність перебування на території України іноземців та осіб без громадянства, які в'їжджають у прикордонну смугу та контрольований прикордонний район, перебувають та пересуваються в їх межах [10].

Крім того, з метою виявлення порушень законодавства з прикордонних питань, виконання завдань, пов'язаних з боротьбою з організованою злочинністю та незаконною міграцією у межах прикордонної смуги і контрольованого прикордонного району члени громадських формувань з охорони державного кордону мають право у разі потреби зупиняти та оглядати транспортні засоби.

Погодимось з Московцем В.І., що останнім часом набуває дедалі більшого значення роль громадян в охороні державного кордону. Об'єднання громадськості в один могутній ресурс для вирішення загальнолюдських питань все активніше набирає обертів. Об'єднання всіх тих, хто стикається зі спільною проблемою, яка стосується су-

спільних інтересів, допомагає відшукати шляхи її розв'язання значно скоріше [6, с. 660].

Висновки. Підсумовуючи викладене, варто акцентувати увагу на наступних проблемах правового та організаційного забезпечення функціонування системи суб'єктів безпеки державного кордону.

Варто зазначити, що нормативно-правове забезпечення діяльності суб'єктів захисту державного кордону залишається на належному рівні та має стійкі тенденції до подальшого вдосконалення, незважаючи на наявність проблем невідповідності теоретичної та практичної складових нормотворчого процесу.

Організаційне забезпечення функціонування системи суб'єктів безпеки державного кордону пов'язано зі встановленням внутрішньої структури даної системи, встановлення функцій та завдань відповідних суб'єктів, їх взаємозв'язків у загальній структурі, а також розподіл компетенцій щодо визначених напрямів їх діяльності.

Досліджуючи функціонування системи суб'єктів безпеки державного кордону зроблений висновок, що її організаційна структура дозволяє забезпечувати реалізацію покладених на неї функцій. Однак аналіз функцій цих суб'єктів вказує на те, що зберігаються проблеми в управлінні, які не дозволяють оперативно реагувати на сучасні загрози та виклики, які мають місце в прикордонній сфері.

Література

1. Дія права: інтегративний аспект : монографія / кол. авторів; відп. ред. Н.М. Онищенко. Київ : Юридична думка, 2010. 360 с.
2. Залож В., Мейко О., Серватюк В. Аналіз організаційної структури управління Державної прикордонної служби України. *Проблемні питання та протиріччя в структурі управління: збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки.* 2016. № 2(68). С. 29-42.
3. Карелова Л. В. Використання зарубіжного досвіду при формуванні організаційної структури міністерств України. *Економіка та держава.* 2012. № 6. С. 120-126.
4. Кунев Ю.Д. Правове забезпечення діяльності органу державної влади: теоретичний аспект. *Публічне право.* № 3 (7). 2012. С. 44-50.
5. Морська охорона Державної прикордонної служби України продовжує розвиватися: офіційний сайт Державної прикордонної служби України. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/morska-ohorona-derzhavnoi-prikordonnoi-sluzhbi-ukraini-prodovzhu-rozvivatisya>.
6. Московец В.І. Правове регулювання участі громадян в охороні державного кордону. *Форум права.* 2012. № 4. С. 660–664. URL: <http://arhive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-4/12mviodk.pdf>. С. 660.
7. Положення про Адміністрацію Державної прикордонної служби України: постанова КМУ від 16 жовтня 2014 р. № 533. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533-2014-p#Text>.
8. Положення про орган охорони державного кордону Державної прикордонної служби України: Наказ МВС 30.11.2018 № 971 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1468-18#Text>.

9. Про Державну прикордонну службу України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України.* 2003. № 27. Ст. 208.

10. Про прикордонний режим: постанова Кабінету Міністрів України від 27 липня 1998 р. № 1147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-98-p#Text>.

11. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України. *Відомості Верховної Ради України* від 06.10.2000. 2000 р. № 40. Стаття 338. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>.

12. Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України», затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 року № 1118-р. URL: https://mvs.gov.ua/ua/pages/strategiya_2020.htm.

Анотація

Нікіфоренко В. С. Правове та організаційне забезпечення функціонування системи суб'єктів у сфері безпеки державного кордону в Україні. – Стаття.

У статті досліджуються правове та організаційне забезпечення діяльності суб'єктів державного управління при реалізації державної політики у сфері безпеки державного кордону. Зазначено, що нормативно-правове забезпечення діяльності суб'єктів захисту державного кордону залишається на належному рівні та має стійкі тенденції до подальшого вдосконалення, незважаючи на наявність проблем невідповідності теоретичної та практичної складових нормотворчого процесу. Організаційне забезпечення функціонування системи суб'єктів безпеки державного кордону пов'язано зі встановленням внутрішньої структури даної системи, встановлення функцій та завдань відповідних суб'єктів, їх взаємозв'язків у загальній структурі, а також розподіл компетенцій щодо визначених напрямів їх діяльності.

Визначена система суб'єктів забезпечення безпеки у сфері державного кордону та здійснена їх класифікація відповідно до компетенцій. Зроблений висновок, що організаційна структура суб'єктів дозволяє забезпечувати реалізацію покладених на них функцій. Разом з тим, аналіз функцій цих суб'єктів вказує на те, що зберігаються проблеми в управлінні, які не дозволяють оперативно реагувати на сучасні загрози та виклики, які мають місце в прикордонній сфері. Досліджена структура Державної прикордонної служби України та визначена її координуюча роль серед інших суб'єктів у сфері забезпечення безпеки державного кордону. Державна прикордонна служба України в межах своїх повноважень координує діяльність державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України. Здійснений аналіз напрямів діяльності системи органів захисту державного кордону.

Акцентована увага на порядку та умовах для участі громадян в охороні державного кордону. Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону створюються і діють у взаємодії з правоохоронними органами, Державною прикордонною службою України, органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, додержуючись принципів гуманізму, законності, гласності, добровільності, додержання прав та свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, рівноправності членів цих формувань.

Ключові слова: суб'єкти державного управління, безпека державного кордону, правове забезпечення, Державна прикордонна служба України.

Summary

***Nikiforenko V. S. Legal and organizational support for the functioning of the system of entities in the field of state border security in Ukraine.* – Article.**

The article examines the legal and organizational support of public administration in the implementation of state policy in the field of state border security. It is noted that the regulatory and legal support of the entities of state border protection remains at the appropriate level and has a steady trend towards further improvement, despite the problems of inconsistency between the theoretical and practical components of the rule-making process. Organizational support of the system of entities of state border security is associated with the establishment of the internal structure of the system, the establishment of functions and tasks of relevant entities, their relationships in the overall structure, as well as the distribution of competencies in certain areas of their activities.

The system of entities of security in the field of the state border is defined and their classification according to competence is carried out. It is concluded that the organizational structure of the entities allows to ensure the implementation of their functions. At the same time, the analysis of the functions of these entities indicates that

there are still problems in management that do not allow to respond quickly to current threats and challenges in the border area. The structure of the State Border Guard Service of Ukraine entities in the field of state border security. The State Border Guard Service of Ukraine, within its powers, coordinates the activities of state bodies that exercise various types of control when crossing the state border of Ukraine or participate in ensuring the state border regime, border regime and regime at checkpoints across the state border of Ukraine. The analysis of directions of activity of the system of bodies of protection of the state border is carried out.

Emphasis is placed on the procedure and conditions for citizen participation in the protection of the state border. Public formations for the protection of public order and the state border are created and operate in cooperation with law enforcement agencies, the State Border Guard Service of Ukraine, executive authorities and local governments, adhering to the principles of humanism, legality, publicity, voluntariness, human and civil rights and freedoms. and legitimate interests of legal entities, equality of members of these formations.

Key words: entities of public administration, border security, legal support, State Border Guard Service of Ukraine.